

Poletno varstvo najmlajših

»Malčki, v juliju in avgustu bo varstvo za vas v Leninovem parku.« Plakati s takšno vsebino vise danes domala v vsaki hišni veži v krajevni skupnosti Ajdovščina. Le ta namreč že deseto leto zapored organizira poletno varstvo za najmlajše, večinoma med tretjim in enajstim letom.

»V tej vročini in sopari so starši vedno vodili otroke po

trgovinah in tržnici«, pravi Pavla Koder, predsednica Zveze prijateljev mladine v krajevni skupnosti in ena glavnih organizatorjk te dejavnosti. »Pustiti malčka samega doma, je res precej neodgovorno, da bi se potepal sam po mestu pa je tudi nevarno. Ker imamo tu prelep park sredi mesta, smo se zatekli k ideji o poletnem varstvu otrok v naravi. Akcija je stekla pred desetimi leti, v začetku pa so nam precej pomagali strokovni nasveti, ki smo jih dobili na osnovni šoli Prežihov Voranc. V primeru slabega vremena se malčki zatečejo v prostore družbenega centra«, je zaključila Pavla Koder.

Seveda pa malčki v Leninovem parku niso prepuščeni sami sebi. Zanje skrbi Gorazd Baumkircher, sicer dijak tretjega letnika gimnazije in aktiven mladinec. In kaj pravi o svojem delu? »Ni bistvo dela, da pazim na otroke, temveč da sem organizator igre. Tu je živo vsak dan. Prihajajo malčki, ki so komajda shodili, pa tudi nekoliko starejši, tisti, ki že obiskujejo prve razrede osnovne šole. Tako se jih zbere do 25 in več. Malčki se tu

igrajo, ter tako tudi spoznava-jo igre kot so: gnilo jajce, je kaj trden most, rdeče češnje rada jem in podobno. Težava je le z igralnimi rekviziti, saj jih skorajda ni. Tako se najčesče zatekamo k žogi. Sprva so jih v park vodili starši, sedaj pa najčesče pritečejo kar sami. Tudi tako otrok odrašča v samostojno osebnost.«

Besedilo in foto: Andrej Selan

učnega programa. Vzrok je predvsem v neurejeni delovni obveznosti in nagrajevanju po delu. Nekatere neustrezne določbe v samoupravnih sporazumih o osnovah in merilih za delitev OD so pripeljale do tega, da so delavci-učitelji sprožili postopek pred ustavnim sodiščem. Podobno je stanje tudi na drugih področjih družbenih dejavnosti.

Samoupravna organiziranost in uresničevanje samoupravljanja

Še vedno obstajajo, določene težave in nepravilnosti pri organiziranju delavcev v TOZD. Na eni strani obstajajo primeri, ko ugotovitve delavcev, da imajo v skladu s 320. členom zakona o združenem delu pogoje za organiziranje TOZD, ne naletijo na odobravanje pri vplivnih in odgovornih delavcih. Ti pojavi so bili registrirani predvsem tam, kjer se TOZD ne pojmuje kot osnovna celica družbene sredine in nekateri ne razumejo ali pa nočejo razumeti, da delavec lahko le v TOZD, ki je

organizirana skladno z zakonom, uresničuje svoje pravice.

Na drugi strani pa obstajajo tudi primeri, ko skupine treh ali štirih delavcev uveljavljajo pravice do ustanovitve TOZD ali celo delovne organizacije, čeprav je razvidno, da ne izpolnjujejo pogojev. Najpogosteje se to pojavlja pri raznih predstavništvih in dislociranih enotah ali TOZD, ki se ukvarjajo s komercialno dejavnostjo in katerih delovne organizacije imajo sedež izven Ljubljane. Take organizacije imajo navadno slabe stike z delavci svoje TOZD ali DO in iščejo organizacijsko obliko, v kateri bi uresničili svoje skupinsko lastniške cilje. Pri tem pa ne upoštevajo dejstva, da so sredstva, s katerimi opravljajo svojo dejavnost, pridobili skupaj z vsemi delavci organizacije združenega dela, in da bi taka odločitev lahko oškodovala ostale delavce.

Zanimiv je primer TOZD, v kateri združujejo delo štirje delavci, ki so izglasovali na referendumu izločitev TOZD iz delovne organizacije, ki ima sedež izven naše republike,

ne da bi razpravljali ali odločali o tem, kateri drugi delovni organizaciji se bodo priključili. Delavci ostalih šestih TOZD so sprožili spor pri sodišču združenega dela. TOZD, ki ima sedež v Ljubljani in se je izločila, pa je začela delovati samostojno in se počasi izločevala iz življenja DO. Delavci v tej TOZD so si delili zelo visoke osebne dohodke in celo kupili počitniško hišo ob morju samo za svoje potrebe. V ničemer pa se niso niti skušali solidarizirati z ostalimi, skoraj petstočlanskim kolektivom. Sporna zadeva je pred sodiščem združenega dela ter se bo postopkov udeležil tudi naš javni pravobranilec samoupravljanja.

V nekaterih OZD nadalje nastopajo težave zaradi nezadostnega poznavanja vsebine zakona o združenem delu. Zato se le tu ukvarjajo bolj z obrobni problemi kot pa z dejansko preobrazbo samoupravnih odnosov. Iniciative posameznih delavcev čisto naletijo na nezumevanje, ker se pojmujejo kot povzročitelji nepotrebnega interveniranja zunanjih činiteljev.

Zamenjava blaga

Simona iz Ljubljane je kupila v neki ljubljanski trgovini copate. Ko pa je prišla domov, je ugotovila, da ji niso všeč. Pa je povprašala naše vrle tržne inšpektorje, ali jih lahko zamenja.

Prav nobenega pravnega razloga ni, po katerem bi bila trgovina dolžna zamenjati kupljeno blago, ki pa je brez napake. Seveda pa je taka zamenjava možna, če je trgovec zaradi dobrega počutja in volje pripravljen na tako ali podobno zamenjavo.

Rezervni deli

Pet let je Marjanu radio igral lepe melodije, potem pa je, kot temu pravimo po domače, crknil. Odnese ga je v servis, tam pa so mu povedali, da rezervnega dela nimajo več.

Trenutno je pač tako, da morajo biti zagotovljeni rezervni deli le za popravila v garancijski dobi. Po tem pa se znajdi kakor veš in znaš. Vendar ne bo več dolgo tako. Po 28. letošnjem avgustu bodo pričeli veljati predpisi, ki bodo določali tudi življensko dobo posameznega aparata, bolje rečeno, posamezne vrste aparatov. Takrat pa bo kupec malo bolj zaščiten tudi po poteku garancijske dobe.

V garancije le material

Mnogi naši občani so postali zelo previdni. Kot tista naša občanka, ki je raje pre-

ventivno vprašala, kakšne stroške ji lahko zaračuna servis za popravilo pralnega stroja. Ker odgovor velja tudi za mnoge druge proizvode v garancijski dobi naj povemo, da je v času garancije servis upravičen zaračunati za popravila le stroške porabljenega materiala.

Zamenjava

Monika je nekega dne slavila rojstni dan. Pa so ji prijatelji, kot navdušeni trimčkarici, kupili tekaške smuči. Take tazesne, tekmovalne. Vendar si je Monika bolj želela rekreacijskih. Šla je s smučmi in računom v trgovino Slovenijašporta na Titovi cesti vendar ji niso hoteli zamenjati smuči. Pomagati ji ni mogla niti tržna inšpekcija. V nobenem našem zakonu namreč ne piše, da bi moral trgovec zamenjati blago, ki nima napake, za drugo blago.

Seveda primer ne velja le za tekaške smuči, kajti tak primer privleči na dan sredi poletja je res malo smešno. Toda poleti kupujemo vsaj plavutke in podvodne maske, zlasti če bodo obilne padavine krasile letošnje poletje. Pa za zamenjavo velja isto kot za smuči.

Negostoljubna Ljubljana

V poletnih mesecih, ko se skozi naše mesto valijo množice domačih in tujih turistov, pogosto slišimo pritožbe zaradi ljubljanskih gostiln, ki ob nedeljah mirno ostanejo zaprtih vrat. Z dogovarjanjem med gostinci, turističnimi delavci in občinskimi možmi se je tudi tu vendarle malce premaknilo na bolje. Še vedno pa je pramalo gostincev, ki bi v teh nekaj kratkih toplih mesecih — prave vročine v tem deževnem poletju res ni bilo — postavili mize in stole na prosto. Zaradi nenehnih negotovanj so jim celo znižali takse za uporabo mestnih pločnikov in javnih površin. Tako stane vsak od prvih deset kvadratnih metrov 2 dinarja na dan. Do dvajset kvadratnih metrov javne površine stane po 5 dinarjev na meter. Za vsak naslednji kvadratni meter pa je treba na dan prispevati po 10 par.

Te takse so res tako nizke, da bi se gostincem še kako hitro obrestovale. To potrjujejo polno zasedene mize tistih nekaj gostiln in slaščičarn, ki so se le odločile za strežbo pod milim nebom oziroma pod pisanimi sončniki. V sopenih in pregreth dneh se vsak meščan, pa tudi vsak obiskovalec našega mesta, raje odloči za odhiti na odprtem, kot pa med štirimi stenami. Zaprtih, zakajenih prostorov imamo dovolj in preveč v dolgi jeseni in zimi.

Olga Mežan

Usmeritve za nadaljnje delo

Družbeni pravobranilec samoupravljanja se je v preteklem letu najpogosteje srečeval in ukvarjal s spornimi vprašanji s področja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu. Razlog za to je še vedno v neuskkljenih samoupravnih splošnih aktih z zakoni in v napačnem tolmačenju in uporabi določb. Poudariti pa je potrebno, da delavci mnogo bolje kot prej poznajo samoupravne splošne akte in zakone in se zavedajo svojih pravic, ter je veliko več argumentiranih zahtevkov, kar je vsekakor zelo pozitiven premik.

Pri razreševanju konkretnih primerov je družbeni pravobranilec samoupravljanja navezoval stike z družbenopolitičnimi organizacijami v OZD in občini in se dogovarjal za stališča in ukrepe. O svojem delu pa je javnosti posredoval informacije prek sredstev javnega obveščanja.

Ob zaključku poročila je pomembna ugotovitev javnega

pravobranilca samoupravljanja, da so pri uresničevanju določil zakona o združenem delu doseženi pomembni premiki. Ti uspehi pa ne smejo zamegliti pojavov slabosti in problemov, ki se tudi pojavljajo. Zato bodo usmeritve za delo javnega pravobranilca v naslednjem obdobju predvsem v zasledovanju razmer v OZD, ki v preteklosti niso v najboljši meri obvladale samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov. Posebna pozornost bo posvečena proučevanju pogojev organiziranja organizacij in uveljavljanju zakona o ugotavljanju celotnega prihodka in delitvi dohodka. Proučiti bo potrebno tudi stopnjo delegatske organiziranosti v SIS, predvsem z vidika vloge uporabnikov kakor tudi še nadalje spremljati usklajevanje samoupravnih aktov s področja delovnih razmerij z zakonom.

Pri svojem delu pa bo družbeni pravobranilec samoupravljanja še naprej sodeloval z vsemi dejavniki, zlasti pa s sindikati ter o svojem delu ter zaključkih obveščal javnost.

Artur Boroje